

STRATEGIA ROZWOJU

GMINY TROSZYN DO 2030 ROKU

Strategia Rozwoju Gminy Troszyn do 2030 roku

Strategia powstała w ramach pracy zespołu, w składzie:

mgr Ewelina Mrożek - koordynator

mgr Nina Łapeta

mgr Agata Kurzawa

We współpracy z Urzędem Gminy w Troszynie

Spis treści

1. Jak powstała Strategia?	5
2. Wnioski z diagnozy strategicznej.....	6
3. Analiza SWOT	7
4. Misja oraz wizja Gminy Troszyn.....	12
4. 1. Misja.....	12
4. 2. Wizja.....	13
5. Kierunki rozwoju.....	14
<i>Cel 1. Gmina utrzymująca wysoką jakość życia mieszkańców.</i>	<i>17</i>
<i>Cel 2. Gmina wspierająca rozwój turystyki i przedsiębiorczości.</i>	<i>20</i>
<i>Cel 3. Gmina prawidłowo kształtująca politykę przestrzenną.</i>	<i>22</i>
<i>Cel 4. Gmina dbająca o środowisko przyrodnicze.</i>	<i>23</i>
6. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej.....	26
6. 1. Prezentacja aspektów rozwoju przestrzennego gminy Troszyn	26
6. 2. Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej.....	33
7. Obszary strategicznej interwencji.....	38
7. 1. OSI określone w strategii rozwoju województwa mazowieckiego.....	38
7. 2. OSI wyodrębnione na poziomie gminy Troszyn	39
8. Nawiązanie do nadrzędnych dokumentów strategicznych – krajowych oraz regionalnych.....	40
8. 1. Zgodność z założeniami programowymi UE oraz polityką równych szans.....	40
8. 2. Poziom krajowy.....	41
8. 3. Poziom regionalny.....	48
9. System wdrażania i finansowania	53
9. 1. System wdrażania	53
9. 2. Ramy finansowe oraz źródła finansowania	55
10. Monitoring i ewaluacja.....	58
10. 1. Monitoring.....	58
10. 2. Ewaluacja.....	65
11. Spis rysunków i tabel	67

Strategia Rozwoju Gminy Troszyn powstała w odpowiedzi na zmieniające się procesy społeczno-gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe na poziomie lokalnym, ponadlokalnym oraz krajowym.

Zrównoważony rozwój stanowi jeden z najważniejszych elementów, do jakiego Gmina Troszyn dążyć będzie w przyszłości. Strategia rozwoju ma za zadanie eliminować istniejące bariery na rzecz wykorzystywania lokalnych atutów. Dokument powstał we współpracy z władzami lokalnymi, z zachowaniem zasady partycypacji społecznej, gdzie społeczność lokalna miała decydujący wpływ na współtworzenie dokumentu. W procesie realizacji, podjęto szereg działań mających na celu włączenie mieszkańców gminy w kreowanie Strategii, przez co dany obraz Gminy jest spójnym spojrzeniem zarówno władz lokalnych na proces rozwoju, jak również zaangażowanej społeczności lokalnej.

W proces tworzenia Strategii Gminy Troszyn zaangażowanych zostało 90 mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym oraz uczestnicy warsztatów strategicznych, tj. przedstawiciele organizacji pozarządowych, jednostek pomocniczych Gminy, sołtysi, pracownicy, jednostki samorządu terytorialnego, przedstawiciele sportu, kultury, ochrony zdrowia, oświaty oraz wszyscy zaangażowani mieszkańcy.

Całościową koncepcję tworzy poniższa **Strategia Rozwoju Gminy Troszyn do 2030 roku.**

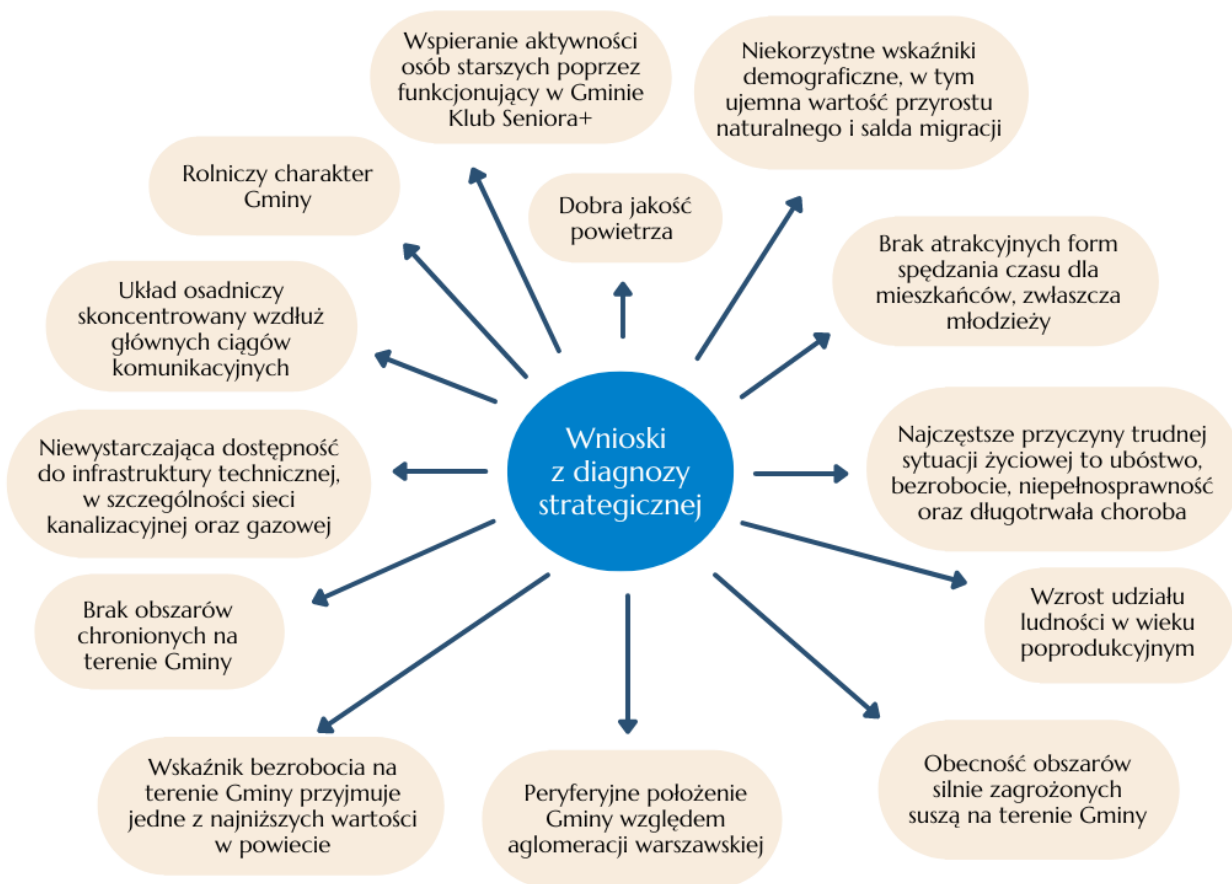
1. Jak powstała Strategia?

2. Wnioski z diagnozy strategicznej¹

Zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym², nieodłącznym elementem Strategii Rozwoju Gminy są wnioski ze sporządzonej diagnozy strategicznej. Wnioski zostały opracowane na podstawie zebranych danych statystycznych, danych przestrzennych oraz przeprowadzonych badań ankietowych i warsztatów strategicznych. Wyłonione wnioski tworzą podstawę do opracowania części operacyjnej strategii rozwoju.

¹ We wnioskach z diagnozy strategicznej zaprezentowano najważniejsze założenia oraz informacje z punktu widzenia rozwoju Gminy. Dopełnienie stanowi stworzona na potrzeby Strategii Rozwoju Gminy Troszyn – diagnoza strategiczna.

² Została znowelizowana w związku z ustawą o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw.

3. Analiza SWOT

Analiza SWOT to kompleksowa metoda służąca badaniu otoczenia Gminy oraz analiza jej wewnętrznych uwarunkowań. Prowadzona jest w układzie czterech grup czynników wyodrębnionych na podstawie analizy zjawisk podzielonych na zewnętrzne oraz wewnętrzne czynniki.

Analiza SWOT to analiza sił i słabości na tle otoczenia, badanego przez pryzmat szans i zagrożeń, jakie mogą mieć istotny wpływ na przebieg procesów rozwojowych.

W gminie Troszyn wyodrębniono słabe oraz mocne strony jednostki samorządu terytorialnego jako czynniki wewnętrzne, na które Gmina ma bezpośredni wpływ oraz czynniki zewnętrzne, czyli szanse i zagrożenia, które w dłuższej perspektywie czasu mogą znacząco oddziaływać na rozwój Gminy, jednak władze lokalne nie mają nad nimi bezpośredniej kontroli.

Analiza SWOT służy podsumowaniu oraz zhierarchizowaniu ww. wniosków z diagnozy strategicznej, ukazaniu najważniejszych pozytywnych oraz negatywnych uwarunkowań Gminy, wyróżniających ją na tle innych jednostek samorządu terytorialnego. Stworzona analiza SWOT ukazuje również wyniki przeprowadzonych w procesie tworzenia Strategii Rozwoju Gminy – konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy.

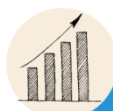
Mocne strony (strengths)

Wewnętrzne czynniki pozytywne - to przede wszystkim to, co wyróżnia Gminę na tle innych. Są to te dziedziny działalności, które tworzą potencjał i pozytywny wizerunek Gminy.

Słabe strony (weaknesses)

Wewnętrzne czynniki negatywne - to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój Gminy.

Szanse (opportunities)

Zewnętrzne czynniki pozytywne - to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla Gminy sytuacje. Są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.

Zagrożenia (threats)

Zewnętrzne czynniki negatywne - to zbiór możliwych sytuacji i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne dla Gminy warunki rozwoju w jej otoczeniu.

MOCNE STRONY

Stopniowo malejący wskaźnik bezrobocia.

Bardzo dobra jakość powietrza, którego przyczyną jest brak uciążliwego przemysłu na terenie Gminy.

Bardzo dobry stan środowiska.

Sprawnie działające liczne organizacje pozarządowe, świadczące usługi z zakresu pomocy społecznej i kultury.

Stopniowy wzrost zasobów mieszkaniowych w Gminie.

Wysoka jakość świadczonych usług edukacyjnych, co potwierdzają relatywnie wysokie wyniki egzaminów.

Wysoka jakość usług w instytucjach publicznych.

Relatywnie dobry dostęp do usług i handlu.

Relatywnie zadowalający dostęp do przedszkoli i żłobków na terenie Gminy.

Dobry stan i dostęp do obiektów sportowo-rekreacyjnych.

SŁABE STRONY

Peryferyjne położenie Gminy względem aglomeracji warszawskiej.

Słaba dostępność komunikacyjna Gminy.

Brak obszarów chronionych na obszarze Gminy.

Niewystarczająca dostępność do infrastruktury technicznej, w szczególności sieci kanalizacyjnej oraz gazowej.

Rolniczy charakter Gminy.

Niewielka powierzchnia lasów.

Niekorzystne wskaźniki demograficzne, w tym ujemna wartość przyrostu naturalnego i salda migracji.

Brak atrakcyjnych form spędzania czasu wolnego dla mieszkańców, zwłaszcza dla młodzieży.

Starzejące się społeczeństwo.

Niedostosowanie kwalifikacji i umiejętności lokalnej społeczności do potrzeb na lokalnym rynku pracy.

Zadowalająca oferta spędzania czasu wolnego dla seniorów.

Relatywnie dobry stan dróg i infrastruktury towarzyszącej.

Obecność estetycznych przestrzeni publicznych.

Niewystarczająca liczba miejsc pracy zatrudniających większą ilość pracowników.

Brak perspektyw dla dalszego rozwoju zawodowego na terenie Gminy.

Niekorzystne warunki dla rozwoju przedsiębiorczości.

Ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej i rehabilitacyjnej.

Ograniczony dostęp do komunikacji publicznej.

Niedostateczny dostęp do bazy noclegowej i gastronomicznej.

Niska atrakcyjność turystyczna Gminy.

Niezadowalająca oferta kulturalna.

Niedostateczna aktywność społeczna mieszkańców.

Brak posterunku policji na terenie Gminy co wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

Obecność obszarów silnie zagrożonych suszą na terenie Gminy.

Występujące bariery architektoniczne, stwarzające problem dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

Niewystarczająca liczba miejsc do rozwoju pasji wśród dzieci i młodzieży.

SZANSE

Budowanie sieci współpracy, zarówno zewnętrznych, jak i wewnętrznych na poziomie sąsiadujących gmin, powiatu oraz województwa.

Wzrost znaczenia ogólnokrajowego trendu na bycie „eko” zwiększającego potencjał dla rozwoju rolnictwa ekologicznego.

Zwiększenie możliwości pozyskiwania dofinansowań związanych z funkcjonowaniem ochrony zdrowia oraz rozwojem placówek edukacyjnych.

Aktywizacja mieszkańców regionu, poprzez rozwój wolontariatu oraz pomocy sąsiedzkiej.

Rozwój usług świadczonych drogą elektroniczną.

ZAGROŻENIA

Zwiększająca się marginalizacja gminy względem województwa poprzez zanikające procesy społeczno-gospodarcze.

Zwiększający się problem dostępu do opieki zdrowotnej wynikający z niewydolności systemu ochrony zdrowia oraz odpływu lekarzy specjalistów do większych ośrodków miejskich.

Zmniejszenie puli środków zewnętrznych na rozwój przestrzeni, w tym komunikacji oraz infrastruktury technicznej.

Szerząca się niechęć wśród społeczeństwa w związku z odpowiedzialnością w podejmowaniu ważnych dla Gminy decyzji.

Wsparcie dla przedsiębiorców chcących rozpocząć działalność gospodarczą na terenie Gminy.

Wzrost zainteresowania poszukiwaniem nowych form turystyki („nowe domy”, „slow food”, „slow life”), które mają szansę na rozwój w obszarze Gminy.

Utworzenie nowych ponadlokalnych połączeń drogowych oraz kolejowych.

Współpraca międzygminna w zakresie rozwoju ciągów rowerowych oraz pieszych.

Rozwój szerokopasmowego Internetu.

Rozbudowa sieci transportu publicznego.

Zwiększenie liczby miejsc pracy.

Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększenia lub odtwarzania naturalnej retencji.

Wzrost liczby przydomowych oczyszczalni ścieków.

Degradacja środowiska przyrodniczego przez potencjalnych inwestorów.

Dezorientacja w planowaniu przestrzeni poprzez zmianę przepisów prawnych dotyczących kształtowania polityki przestrzennej.

Zwiększające się bariery architektoniczne i komunikacyjne dla osób o ograniczonej mobilności, generujące np. problemy z dojazdem do miejsc użyteczności publicznej.

4. Misja oraz wizja Gminy Troszyn

4. 1. Misja

Strategia Rozwoju Gminy Troszyn powstała w związku ze zmieniającymi się uwarunkowaniami wewnętrznymi oraz zewnętrznymi danej jednostki terytorialnej i potrzebą dalszego planowania rozwoju strategicznego. Misją dokumentu jest zhierarchizowanie oraz skonkretyzowanie działań samorządu terytorialnego na rzecz kształtowania zrównoważonego rozwoju w Gminie.

W związku z powstaniem tak ważnego dokumentu strategicznego na poziomie lokalnym, Gmina Troszyn zyska możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, środków krajowych oraz zagranicznych.

Strategia ma na celu zwiększenie jakości oraz poziomu życia społeczności lokalnej, a także odpowiadać na potrzeby mieszkańców, we współpracy z wszystkimi jednostkami organizacyjnymi oraz pomocniczymi Gminy.

***Misją strategii jest podkreślenie
ważności strategii rozwoju w procesie
planowania rozwoju gminy***

***Misją strategii jest zwiększenie
możliwości aplikowania
o środki publiczne, w ramach
regionalnych, krajowych
i zagranicznych programów***

***Misją strategii jest eliminowanie
istniejących barier na rzecz
wykorzystywania lokalnych atutów
celem zwiększenia jakości życia
mieszkańców.***

4. 2. Wizja

W trakcie badania ankietowego na potrzeby stworzenia Strategii Rozwoju Gminy Troszyn do 2030 roku mieszkańcy mieli możliwość podzielenia się tym jakie jest ich wyobrażenie na temat Gminy w 2030 roku. Największa grupa respondentów (42,2%) wskazała na to, iż chciałyby, aby Gmina utożsamiana była z miejscem **zapewniającym wysoki standard życia** dla mieszkańców. Blisko co czwarty ankietowany uznał, że jego wizja to Gmina **atrakcyjna dla przedsiębiorców i inwestorów**. Natomiast 20,0% badanej grupy chciało, żeby Gmina kojarzona była z miejscem **ekologicznym, dbającym o środowisko naturalne i estetykę otoczenia**. Pozostali respondenci wskazywali na dobrą dostępność do wysokiej jakości usług oraz atrakcyjność turystyczną.

Wizja określa stan jaki po zrealizowaniu wyznaczonych celów oraz zadań Gmina będzie mogła osiągnąć. Dzięki analizie danych zastanych, rozmów przeprowadzonych w trakcie trwania warsztatów strategicznych oraz wyników badania ankietowego sformułowano wizję, która brzmi:

Gmina Troszyn kształtuje swój wizerunek miejsca przyjaznego do zamieszkania, bezpiecznego, dostosowującego usługi do potrzeb społeczności lokalnej oraz zapewniającego wszechstronny rozwój młodych mieszkańców. Zapewnia przyjazną przestrzeń stymulującą do aktywności i wzmacniającą poczucie tożsamości lokalnej mieszkańców. Wspiera rozwój gospodarczy i przedsiębiorczość przy wykorzystaniu lokalnych potencjałów. To miejsce korzystające w sposób zrównoważony z posiadanymi zasobów przyrodniczych, uodpornione na postępujące zmiany klimatu.

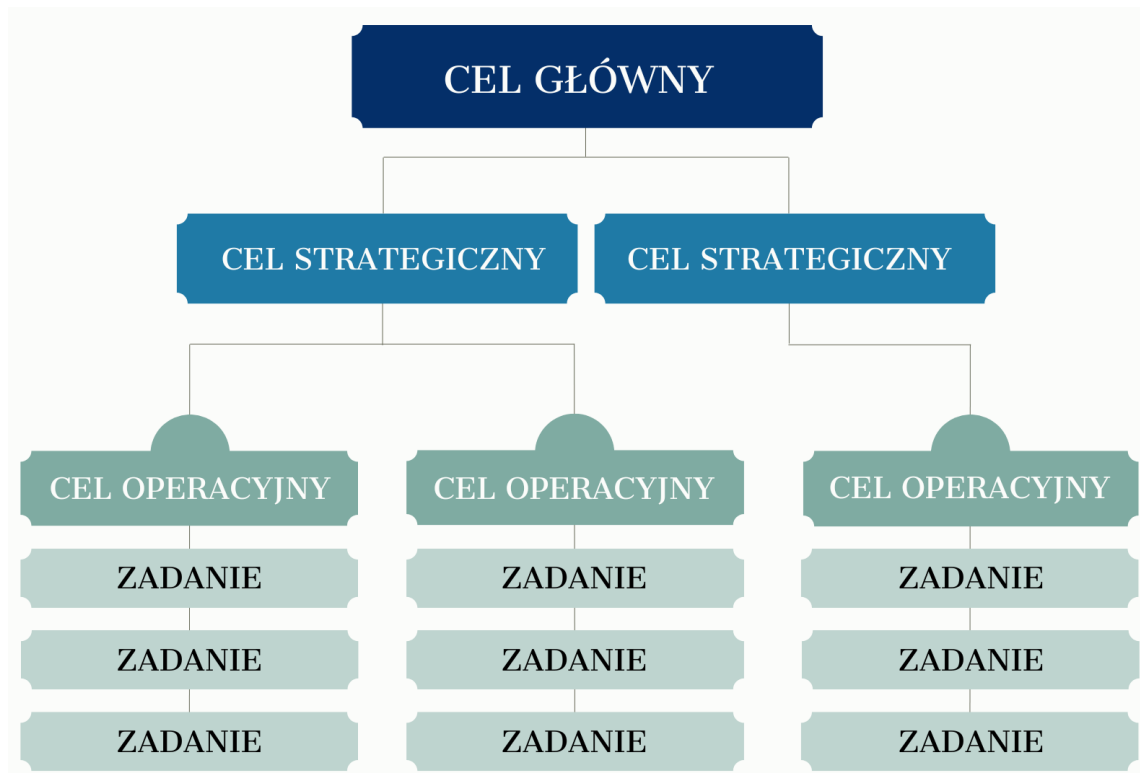

5. Kierunki rozwoju

Stworzeniu poniższych kierunków rozwoju przyświeca cel odniesienia się do głównego celu strategii, jakim jest powstała wizja, odpowiadająca na zmieniające się uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne gminy. Wizja mówiąca o dobrej jakości życia mieszkańców, kształtowaniu potencjału inwestycyjnego, równowagi przestrzennej oraz zwiększeniu dostępu do wysokiej jakości usług przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego wyodrębnia **główny cel strategii**, jakim jest: *„Wzrost konkurencyjności Gminy na tle regionu, przy jednoczesnym zwiększaniu jakości życia mieszkańców, podnoszeniu atrakcyjności inwestycyjnej oraz zapobieganiu degradacji środowiska naturalnego.”*

Hierarchia, według której stworzono kierunki rozwoju Gminy ukazana została na poniższym schemacie.

Rysunek 1. Schemat części programowej strategii

Na podstawie głównego celu, wyodrębniono poszczególne cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań.

Cele strategiczne (długookresowe)

Są elementem Strategii Rozwoju Gminy służącym usystematyzowaniu, zhierarchizowaniu oraz określeniu podstawowych czynników, które należy realizować w trakcie obowiązywania danego dokumentu, jak i przez cały okres jego zasadności. Aby wdrażanie strategii było efektywniejsze, a realizacja głównych celów bardziej kompleksowa, cele strategiczne dzieli się na sfery dotyczące danych kierunków rozwoju (np. cele w obszarze: gospodarki, środowiska, turystyki, przestrzeni).

Cele operacyjne (średniookresowe)

Są wyznaczane na niższym szczeblu, służą określeniu głównych działań koniecznych do podjęcia w obszarze planowanych celów strategicznych.

Zadania (krótkookresowe)

Są wyznacznikiem inwestycji jakie Gmina powinna podjąć w trakcie trwania strategii.

Do zaplanowanych celów strategicznych przypisano poszczególne wskaźniki, które wyrażają oczekiwane rezultaty planowanych działań.

Cel główny			
Wzrost konkurencyjności Gminy na tle regionu, przy jednoczesnym zwiększaniu jakości życia mieszkańców, podnoszeniu atrakcyjności inwestycyjnej oraz zapobieganiu degradacji środowiska naturalnego.			
Cele strategiczne			
CEL I	CEL II	CEL III	CEL IV
Gmina utrzymująca wysoką jakość życia mieszkańców.	Gmina wspierająca rozwój turystyki i przedsiębiorczości.	Gmina prawidłowo kształtująca politykę przestrzenną.	Gmina dbająca o środowisko przyrodnicze.
Cele operacyjne			
1. 1. Podnoszenie jakości usług edukacyjnych i opiekuńczych. 1. 2. Zwiększanie dostępu do kultury, sportu i rekreacji. 1. 3. Rozwój kapitału społecznego. 1. 4. Zwiększanie dostępu do pomocy społecznej. 1. 5. Poprawa bezpieczeństwa publicznego. 1.6. Zwiększenie dostępu do służby zdrowia. 1.7. Poprawa jakości życia osób znajdujących się w trudnej sytuacji. 1.8. Zwiększanie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym.	2. 1. Zwiększanie jakości partycypacji społecznej. 2. 2. Poprawa jakości komunikacji interpersonalnej oraz dostępu do informacji. 2. 3. Systematyczne wspieranie przedsiębiorczych mieszkańców. 2. 4. Zwiększanie znaczenia nowoczesnych technologii w rozwoju przedsiębiorczości. 2. 5. Poprawa jakości funkcjonowania administracji publicznej. 2. 6. Wykorzystanie istniejących uwarunkowań dla rozwoju turystyki.	3. 1. Zwiększanie dostępu komunikacyjnego. 3. 2. Rozwój infrastruktury technicznej. 3. 3. Kształtowanie poprawnej polityki przestrzennej. 3. 4. Kształtowanie zasobów rolnych.	4. 1. Kontrola gospodarki wodno-ściekowej. 4. 2. Poprawa jakości wód. 4. 3. Poprawa jakości powietrza. 4. 4. Wspieranie rozwoju OZE. 4. 5. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie ekologii. 4. 6. Przeciwdziałanie skutkom suszy.

Cel 1. Gmina utrzymująca wysoką jakość życia mieszkańców.

Jakość życia w Gminie określają wszystkie czynniki mające bezpośredni bądź pośredni wpływ na zagwarantowanie najistotniejszych potrzeb lokalnej społeczności, zapewniających mieszkańcom godne warunki życia. Podstawą rozwoju danego obszaru będzie przede wszystkim działalność Gminy w takich sferach jak:

- edukacja – poprzez systematyczne zwiększanie kapitału ludzkiego, będącego integralną częścią jakości kształcenia w szkołach gminnych, podnoszenia kompetencji młodzieży, oraz wspieranie postaw mających na celu zwiększenie tożsamości gminnej wśród dorastających mieszkańców gminy.
- kultura, sport i rekreacja – poprzez zwiększanie dostępu do kultury i rekreacji, rozwijanie pasji oraz zainteresowań społeczności lokalnej oraz wzmacnianie więzi społecznych.
- pomoc społeczna – poprzez systematyczne wsparcie osób dotkniętych ciężką sytuacją życiową, rozumienie potrzeb oraz wzmacnianie pomocy osobom z niepełnosprawnościami i seniorom.
- ochrona zdrowia – poprzez dostosowanie jakości świadczonych usług zdrowotnych do potrzeb społeczności lokalnej.

CEL STRATEGICZNY I: GMINA UTRZYMUJĄCA WYSOKĄ JAKOŚĆ ŻYCIA MIESZKAŃCÓW	Cel operacyjny	Kierunki działań w zakresie celu operacyjnego
	1. 1. Podnoszenie jakości usług edukacyjnych i opiekuńczych.	1. 1. 1. Podnoszenie jakości kształcenia poprzez wykorzystywanie technologii elektronicznych.
		1. 1. 2. Systematyczna modernizacja oraz doposażanie placówek edukacyjnych, w celu wspomaganie rozwoju potencjału edukacyjnego dzieci i młodzieży.
		1. 1. 3. Rozwój usług opiekuńczych dla dzieci w wieku do lat 3.

	1. 2. Zwiększanie dostępu do sportu, kultury i rekreacji.	1. 2. 1. Systematyczne doposażanie placówek kulturalnych.
		1. 2. 2. Angażowanie młodzieży gminnej we wspieranie kultury regionu i spraw społecznych.
		1. 2. 3. Zwiększenie dostępu do kultury oraz rekreacji dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.
		1. 2. 4. Organizacja wydarzeń/ wystaw wspierających lokalną kulturę, szerzącą dziedzictwo kulturowe Gminy i wzmacniającą poczucie tożsamości wśród mieszkańców.
		1. 2. 5. Modernizacja istniejących obiektów sportowych oraz budowa nowych o charakterze sportowo-rekreacyjnym.
		1. 2. 6. Modernizacja istniejących oraz budowa nowych ścieżek rowerowych.
	1. 3. Rozwój kapitału społecznego.	1. 3. 1. Prowadzenie badań społecznych w momencie wprowadzania ważnych inwestycji.
		1. 3. 2. Systematyczne oraz rzetelne informowanie mieszkańców o następujących zmianach.
		1. 3. 3. Rozwój postaw obywatelskich wśród dzieci i młodzieży.
	1. 4. Zwiększanie dostępu do pomocy społecznej.	1. 4. 1. Promowanie działań na rzecz zwiększania liczby lokali mieszkalnych.
		1. 4. 2. Zapewnienie doradztwa zawodowego dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy.
		1. 4. 3. Niwelowanie barier architektonicznych w miejscach użyteczności publicznej.
		1. 4. 4. Prowadzenie profilaktycznych spotkań i warsztatów o tematyce przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.
	1. 5. Poprawa bezpieczeństwa publicznego.	1. 5. 1. Zwiększenie kontroli na drogach w celu ograniczenia prędkości pojazdów.
		1. 5. 2. Utworzenie posterunku policji na terenie Gminy w celu poprawy bezpieczeństwa.

	1. 6. Zwiększenie dostępu do służby zdrowia.	1. 6. 1. Prowadzenie stałej działalności profilaktycznej w szkołach, promującej aktywny tryb życia.
		1. 6. 2. Systematyczna dbałość o zasady bezpieczeństwa sanitarnego w miejscach użyteczności publicznej.
		1. 6. 3. Zapewnienie mieszkańcom usług specjalistycznych, opiekuńczych, pielęgnacyjnych i medycznych poprzez współpracę z ośrodkiem zdrowia na terenie gminy.
	1. 7. Poprawa jakości życia osób znajdujących się w trudnej sytuacji.	1. 7. 1. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin.
		1. 7. 2. Wsparcie osób/ rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach.
		1. 7. 3. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.
	1. 8. Zwiększanie aktywnego uczestnictwa seniorów w życiu społecznym.	1. 8. 1. Dofinansowanie tworzenia infrastruktury ośrodków wsparcia w środowisku lokalnym.
		1. 8. 2. Podejmowanie współpracy z innymi jednostkami/ partnerami na rzecz poprawy jakości życia seniorów.
		1. 8. 3. Tworzenie oferty edukacyjnej, rekreacyjnej i kulturowej dedykowanej osobom starszym.
		1. 8. 4. Podejmowanie działań prozdrowotnych.

Cel 2. Gmina wspierająca rozwój turystyki i przedsiębiorczości.

Cel ten opiera się na wspieraniu kształtowania sfery gospodarczej w Gminie, poprzez promocję istniejących uwarunkowań oraz aspektów wyróżniających Gminę Troszyn na tle regionu. Ponadto wskazuje na istotę współpracy międzysektorowej dążącej do podnoszenia jakości zawodowej mieszkańców, co prowadzić ma w konsekwencji do uatrakcyjnienia gminy Troszyn. Kluczowym aspektem są również działania ukierunkowane na efektywne wykorzystanie posiadanych szans rozwojowych z zakresu turystyki, w tym przede wszystkim świadczonych usług agroturystycznych oraz zasobów dziedzictwa kulturowego Gminy.

CEL STRATEGICZNY II: GMINA WSPIERAJĄCA ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	Cel operacyjny	Kierunki działań w zakresie celu operacyjnego
	2. 1. Zwiększanie jakości partycypacji społecznej.	2. 1. 1. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację programów integrujących.
		2. 1. 2. Tworzenie grup wolontariackich oraz aktywizacja społeczności lokalnej do niesienia pomocy osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami.
		2. 1. 3. Zwiększenie dostępu do informacji publicznej poprzez wspieranie rozwoju sieci internetowej.
	2. 2. Poprawa jakości komunikacji interpersonalnej oraz dostępu do informacji.	2. 2. 1. Nawiązanie współpracy z samorządami lokalnymi na rzecz rozwoju gospodarczego w regionie.
		2. 2. 2. Nawiązywanie współpracy z placówkami edukacyjnymi poza regionem, celem wymiany kultury i wiedzy.
		2. 2. 3. Zwiększanie współpracy z sektorem NGO.
	2. 3. Systematyczne wspieranie przedsiębiorczych mieszkańców.	2. 3. 1. Systematyczne wprowadzanie korzystnej polityki podatkowej dla nowych oraz istniejących przedsiębiorców.
		2. 3. 2. Wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw.

		2. 3. 3. Wspieranie rozwoju ekologicznych gospodarstw rolnych na terenie Gminy.
		2. 3. 4. Tworzenie możliwości rozwoju wolontariatu dla osób starszych w obszarze przedsiębiorczości.
	2. 4. Zwiększanie znaczenia nowoczesnych technologii w rozwoju przedsiębiorczości.	2. 4. 1. Zwiększenie dostępu do bezprzewodowej sieci internetowej.
		2. 4. 2. Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w miejscach użyteczności publicznej.
		2. 4. 3. Zwiększanie potencjału inwestycyjnego Gminy w zakresie ograniczania niskiej emisji.
	2. 5. Poprawa jakości funkcjonowania administracji publicznej.	2. 5. 1. Systematyczne doskonalenie kompetencji pracowników samorządowych.
		2. 5. 2. Wprowadzanie rozwiązań monitorujących oraz badających poziom satysfakcji w związku z działalnością administracji publicznej.
		2. 5. 3. Budowa oraz modernizacja istniejących budynków użyteczności publicznej w celu poprawy dostępu do administracji, w tym budynku Urzędu Gminy.
		2. 5. 4. Wzrost znaczenia e-usług w administracji publicznej.
	2. 6. Wykorzystanie istniejących uwarunkowań dla rozwoju turystyki.	2. 6. 1. Tworzenie bazy informacyjnej dotyczącej dziedzictwa kulturowego Gminy, w tym rozwój dostępności do informacji.
		2. 6. 2. Inwentaryzacja i digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego.
		2. 6. 3. Wsparcie dla rozwoju usług agroturystycznych.
		2. 6. 4. Wykorzystanie narzędzi informatycznych i nowoczesnych technologii dla rozwoju turystyki.

Cel 3. Gmina prawidłowo kształtująca politykę przestrzenną.

Cel ten zakłada kształtowanie polityki przestrzennej, zarówno na terenie Gminy, regionu, jak i województwa. U podstaw równowagi przestrzennej leży zwiększenie dostępności transportowej, wspieranie ładu przestrzennego oraz wzrost aktywności społecznej, poprzez systematyczne kształtowanie przestrzeni publicznych, jak i konsekwentna poprawa jakości infrastruktury technicznej.

CEL STRATEGICZNY III: GMINA PRAWIDŁOWO KSZTAŁTUJĄCA POLITYKĘ PRZESTRZENNĄ	Cel operacyjny	Kierunki działań w zakresie celu operacyjnego
	3. 1. Zwiększanie dostępu komunikacyjnego.	3. 1. 1. Zwiększenie połączeń komunikacyjnych pomiędzy Gminą a miastem powiatowym oraz wojewódzkim.
		3. 1. 2. Poprawa stanu dróg gminnych wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
		3. 1. 3. Budowa obwodnicy.
		3. 1. 4. Zakup, montaż i uruchomienie ogólnodostępnej stacji ładowania pojazdów elektrycznych.
	3. 2. Rozwój infrastruktury technicznej.	3. 2. 1. Modernizacja i rozbudowa sieci wodno-kanalizacyjnej.
		3. 2. 2. Rozbudowa sieci gazowej.
		3. 2. 3. Wdrażanie nowoczesnych materiałów i energii odnawialnej przy modernizacji oraz budowie budynków.
		3. 2. 4. Modernizacja Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK).
	3. 3. Kształtowanie poprawnej polityki przestrzennej.	3. 3. 1. Gospodarowanie zieleni urządzonej w miejscach użyteczności publicznej.
		3. 3. 2. Systematyczne tworzenie przestrzeni publicznych.
		3. 3. 3. Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej.
		3. 3. 4. Systematyczna aktualizacja dokumentów planistycznych i monitoring ich wdrażania.
		3. 3. 5. Rozbudowa małej architektury głównie w miejscach użyteczności publicznej.

		3. 3. 6. Zmniejszenie dysproporcji pod względem dostępu do usług pomiędzy poszczególnymi sołectwami.
	3. 4. Kształtowanie zasobów rolnych.	3. 4. 1. Promocja istniejących gospodarstw rolnych.
		3. 4. 2. Wsparcie rolników we wdrażaniu ekologicznych rozwiązań.
		3. 4. 3. Promocja regionalnych produktów żywnościowych.
		3. 4. 4. Ochrona gleb.

Cel 4. Gmina dbająca o środowisko przyrodnicze.

Dany cel zakłada ograniczenie negatywnego wpływu człowieka na środowisko, z wykorzystaniem wszystkich dostępnych metod na poziomie Gminy, które dbać będą o adaptację do zmian klimatycznych oraz zapobiegać pogłębianiu się zjawiska zanieczyszczenia środowiska przyrodniczego. W celu zachowania dobrego stanu środowiska Gmina powinna zorientować swoje działania na szeroką i kompleksową edukację ekologiczną mieszkańców. Dobrą praktyką jest cykliczne przeprowadzanie w szkołach warsztatów czy prelekcji dotyczących ochrony środowiska i ekologii. Warsztaty powinny poruszać takie zagadnienia jak dbałość o stan wód, recykling, zanieczyszczanie terenów zielonych czy też przeciwdziałanie skutkom suszy. Co istotne, spotkania te nie powinny dotyczyć jedynie młodszych członków społeczności lokalnej. Bardzo ważna jest również edukacja pozostałej społeczności gminy Troszyn.

CEL STRATEGICZNY IV: GMINA DBAJĄCA O ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	Cel operacyjny	Kierunki działań w zakresie celu operacyjnego
	4. 1. Kontrola gospodarki wodno-ściekowej.	4. 1. 1. Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców.
		4. 1. 2. Kontrola oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata.
		4. 1. 3. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.
		4. 1. 4. Regularny wywóz nieczystości płynnych.
	4. 2. Poprawa jakości wód.	4. 2. 1. Zachowanie czystości zbiorników wodnych.
		4. 2. 2. Wdrażanie oraz przestrzeganie zasad dobrej praktyki rolniczej poprzez zapobieganie nawożeniu oraz składowaniu nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków wodnych.
		4. 2. 3. Prowadzenie prac przeciwoerozyjnych oraz zalesianie terenów.
	4. 3. Poprawa jakości powietrza.	4. 3. 1. Wymiana źródeł ciepła na ekologiczne.
		4. 3. 2. Zakup narzędzi/urządzeń służących do kontroli palenisk domowych.
	4. 4. Wspieranie rozwoju OZE.	4. 4. 1. Wdrażanie technologii OZE na terenie gminy.
		4. 4. 2. Edukacja oraz informowanie społeczności lokalnej o korzyściach płynących z wykorzystania OZE.
		4. 4. 3. Wspieranie nowoczesnych rozwiązań w zakresie kształtowania ekologii w gminie.
	4. 5. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie ekologii.	4. 5. 1. Edukacja ekologiczna w placówkach oświatowych, we współpracy z nauczycielami oraz organizacjami pozarządowymi.
		4. 5. 2. Organizacja wydarzeń/ spotkań rodzinnych promujących zachowania ekologiczne.

		4. 5. 3. Promocja informacji na temat dobrych praktyk związanych z dbaniem o środowisko na stronie internetowej gminy oraz w mediach społecznościowych.
		4. 5. 4. Podejmowanie działań i edukacja społeczności lokalnej w zakresie zapobiegania bezdomności zwierząt.
	4. 6. Przeciwdziałanie skutkom suszy.	4. 6. 1. Zwiększanie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych.
		4. 6. 2. Realizowanie działań zmierzających do zwiększenia lub odtwarzania naturalnej retencji.
		4. 6. 3. Opracowanie i wdrażanie działań/ lekcji dotyczących tematyki suszy w szkołach podstawowych w szczególności w zakresie przyczyn występowania suszy oraz sposobów identyfikowania i przeciwdziałania jej skutkom.
		4. 6. 4. Budowa zbiorników tzw. „małej retencji”.

6. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej

6. 1. Prezentacja aspektów rozwoju przestrzennego gminy Troszyn

Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej służy zobrazowaniu przestrzennej struktury gminy, włączając w to poszczególne zadania inwestycyjne gminy Troszyn. Aspekty przestrzennego rozwoju Gminy stworzone zostały poprzez analizę istniejących uwarunkowań osadniczych, komunikacyjnych oraz środowiskowych wraz ze zwróceniem szczególnej uwagi na kluczowe obszary i kierunki przyszłych interwencji. Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego, na której powinna opierać się strategia lokalna, stawia ekologię jako ważny cel rozwoju Mazowsza, do czego Gmina powinna się dostosować w jak największym stopniu.

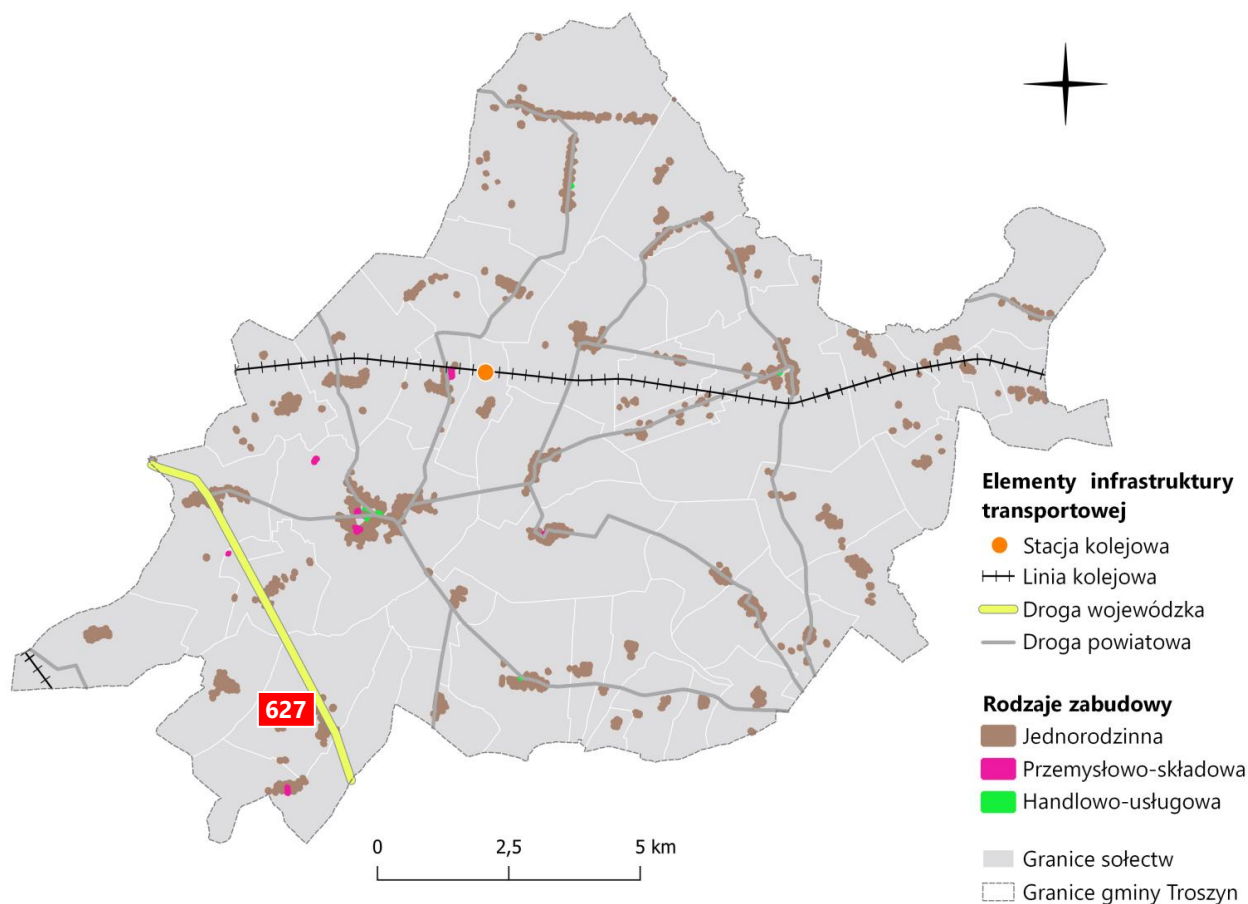
Poniżej przedstawione zostały uwarunkowania osadnicze wraz z siecią komunikacyjną w gminie Troszyn. Głównym typem zabudowy jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna oraz zagrodowa zlokalizowana przeważnie wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych. Oznacza to, iż większość obszaru Gminy cechuje się typem zabudowy określanym jako ulicówki. Jest to układ przestrzenny, który skupia zabudowę wzdłuż dróg. Budynki o funkcjach usługowo-handlowych oraz przemysłowo-składowych zlokalizowane są głównie w miejscowości Troszyn, która stanowi siedzibę władz gminnych.

Istniejący system obsługi komunikacyjnej gminy Troszyn składa się przede wszystkim z komunikacji drogowej. Dominującym środkiem transportu w Gminie jest komunikacja indywidualna. Przez teren Gminy przebiegają drogi: wojewódzka, powiatowe oraz gminne:

- Droga wojewódzka nr 627 (Ostrołęka – Ostrów Mazowiecka – Małkinia – Kosów Lacki – Sokołów Podlaski).

Rysunek 2. Uwarunkowania osadnicze oraz komunikacyjne w gminie Troszyn.

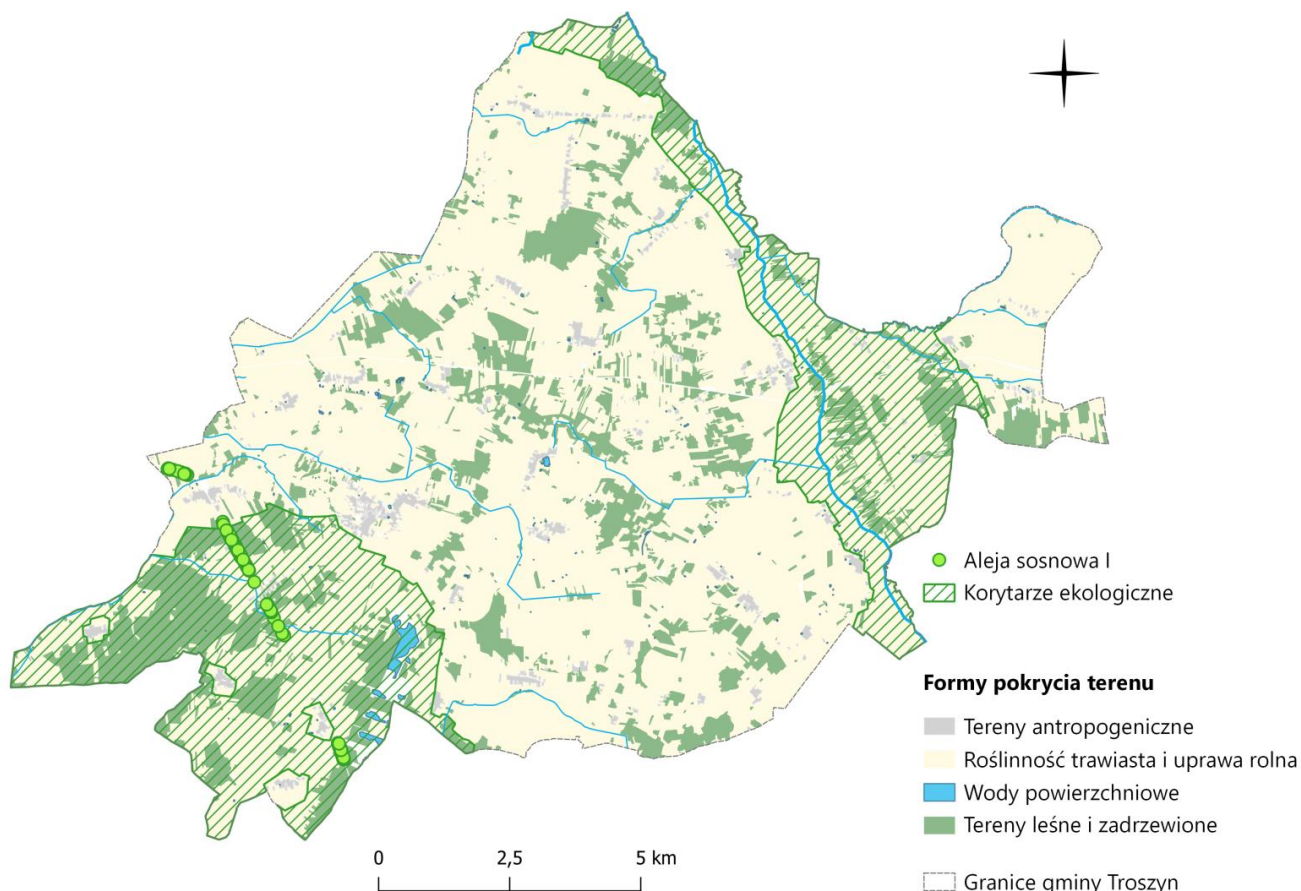

Źródło: Opracowanie własne.

Użytkowanie terenu gminy Troszyn jest zróżnicowane, jednak z uwagi na to, iż jest to gmina wiejska widoczny jest duży udział terenów zajętych przez roślinność trawiastą oraz uprawę rolną. Lasy pokrywają około 18,0% powierzchni Gminy, zlokalizowane są głównie w południowo-zachodniej części oraz wzdłuż głównych rzek m.in. wzdłuż koryta rzeki Ruż. Jedyną formą ochrony przyrody w granicach gminy Troszyn jest pomnik przyrody Aleja sosnowa I, w skład której wchodzi ponad 100 drzew. Ponadto, przez obszar Gminy przebiegają korytarze ekologiczne których zasięg w znacznym stopniu pokrywa się z obszarem lasów.

Rysunek 3. Użytkowanie terenu i ochrona przyrody w gminie Troszyn.

Źródło: Opracowanie własne.

Cały obszar gminy Troszyn znajduje się w granicach GZWP nr 215 Subniecka Warszawska. Jest to zbiornik nieudokumentowany. Podstawowe znaczenie użytkowe mają wody występujące głównie w utworach paleogeńsko-neogeńskich, a zasoby dyspozycyjne szacuje się na 250 tys. m³/dobę, natomiast średnią głębokość ujęć na 160 m.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) stworzono klasyfikację elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych, która prezentuje się następująco:

- Klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów

zachodzących w wodach podziemnych i nie wskazują na wpływ działalności człowieka,

- Klasa II – wody dobrej jakości, w których wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby,

- Klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka,

- Klasa IV – wody niezadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka,

- Klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Stan JCWPd nr 51 oceniono na dobry, zarówno pod względem ilościowym, jak i chemicznym. Nie występuje ryzyko niespełnienia celów środowiskowych. Jakość wód podziemnych jest monitorowana poprzez systematyczne badanie wody z ujęć wodociągowych. Głównym celem środowiskowym dla JCWPd jest zapobieganie lub ograniczenie wprowadzania do niej zanieczyszczeń, zapobieganie pogorszeniu i poprawa stanu oraz ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także utrzymanie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód.

Tabela 1. Jednolite części wód podziemnych w gminie Troszyn.

Jednolite części wód podziemnych	Pow. [km ²]	Region wodny	Ogólna ocena stanu JCWPd	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych
				Stan chemiczny	Stan ilościowy	
PLGW200051	3147,0	Środkowej Wisły	Dobry	Dobry	Dobry	Niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Państwowego Instytutu Geologicznego.

Stan jednolitych części wód powierzchniowych na terenie gminy Troszyn w przeważającej części oceniono jako zły w aspekcie ogólnym, zagrożony ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Wyjątek stanowią: Ruż od dopływu spod Dąbek do ujścia oraz Dopływ spod Chomentowa, gdzie mimo złego stanu ogólnego nie występuje ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych.

Tabela 2. Jednolite części wód powierzchniowych w gminie Troszyn.

Jednolite części wód powierzchniowych	Nazwa	Stan ogólny	Cel środowiskowy		Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
			Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	
RW200019265169	Ruż od dopływu spod Dąbek do ujścia	Dobry	Co najmniej dobry	Dobry	Niezagrożona
RW200017265369	Czeczotka	Zły	Umiarkowany	Dobry	Zagrożona
RW200017265654	Dopływ spod Żmijewka Włociańskiego	Zły	Umiarkowany	Poniżej stanu dobrego	Zagrożona
RW200017265669	Dopływ spod Zamościa	Zły	Poniżej dobrego	Dobry	Zagrożona
RW2000172651654	Ruż od źródeł do dopływu spod Dąbek	Zły	Poniżej dobrego	Poniżej stanu dobrego	Zagrożona
RW20001726516569	Dopływ spod Chomentowa	Zły	Poniżej dobrego	Poniżej stanu dobrego	Niezagrożona

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Informatycznego Systemu Ochrony Kraju.

Na terenie gminy Troszyn nie występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, jednak ze względu na małe spadki terenu występują częste podmokłości terenu.

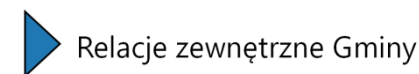
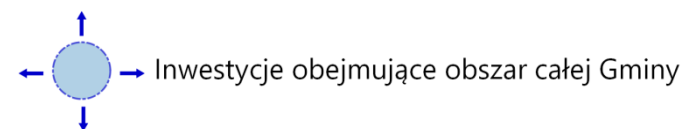
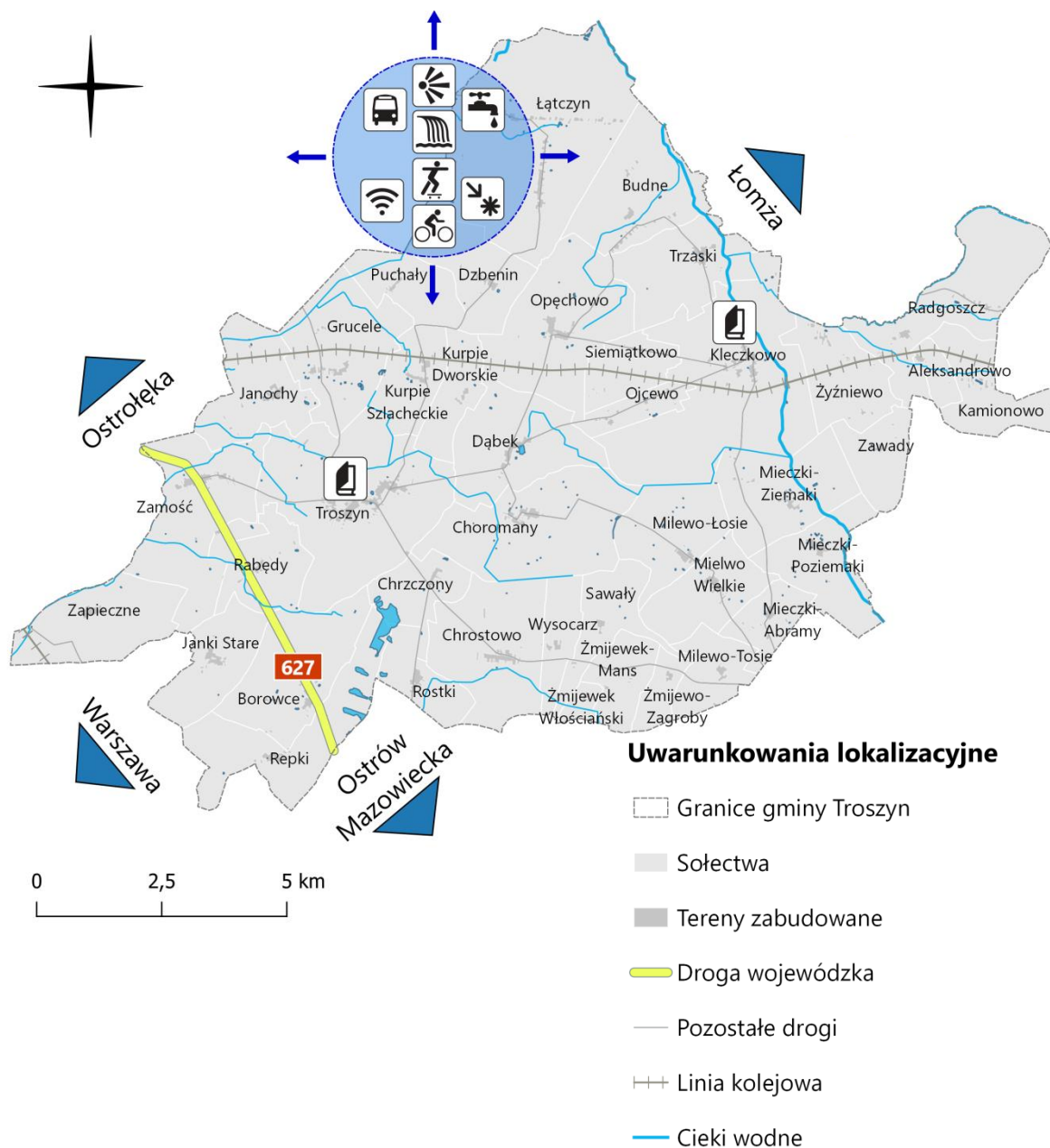
Rolnictwo odgrywa dużą rolę w funkcjonowaniu Gminy i podobnie jak każda inna działalność człowieka oddziałuje na różne komponenty środowiska – istotny wpływ na środowisko wywiera agrotechnika, czyli ogół zabiegów stosowanych przy uprawie roślin w celu uzyskania jak największych plonów. Wykorzystywanie nawozów sztucznych zawierających w swoim składzie m.in. azot, fosfor i potas sprzyja degradacji gleb, powoduje wzrost zanieczyszczenia powietrza i wód, co

w konsekwencji prowadzi do eutrofizacji. Mechanizacja rolnictwa również, mimo że w znaczący sposób usprawnia wszelkie prace, może w negatywny sposób oddziaływać na rolnictwo, w tym poprzez zmniejszenie napowietrzenia ziemi i jej przepuszczalności, intensyfikację procesów erozyjnych czy też emitowanie spalin.

Przedstawiony poniżej model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi graficzną prezentację kierunków zmian oczekiwanych w wyniku realizacji Strategii – przedstawia stan docelowy obszarów i sieci, z uwzględnieniem relacji między nimi.

Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.

OBSZARY I KIERUNKI INTERWENCJI

W zakresie infrastruktury komunikacyjnej

- Poprawa jakości komunikacji publicznej
- Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego
- Budowa ścieżek rowerowych

W zakresie infrastruktury technicznej

- Budowa/rozbudowa sieci kanalizacyjnej
- Rozbudowa/modernizacja infrastruktury wodociągowo-sanitarnej

W zakresie infrastruktury społecznej

- Poprawa stanu infrastruktury oświatowej
- Poprawa jakości sieci internetowej
- Rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej

W zakresie ochrony środowiska

- Rozwój odnawialnych źródeł energii

6. 2. Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w Gminie. Wybrane rekomendacje zostały podzielone na 7 głównych obszarów:

- ⇒ Tereny o funkcjach zabudowy mieszkaniowej,
- ⇒ Tereny o funkcjach rekreacyjnych,
- ⇒ Tereny o funkcjach usługowych,
- ⇒ Tereny gospodarstw agroturystycznych,
- ⇒ Obszary rolne,
- ⇒ Obszary zieleni – lasy,
- ⇒ Wody.

Tabela 3. Charakterystyka rekomendacji.

Tereny o funkcjach zabudowy mieszkaniowej	Charakterystyka: To obszary o charakterze infrastruktury mieszkaniowej jednorodzinnej oraz zagrodowej, zlokalizowane w poszczególnych sołectwach, przede wszystkim wzdłuż głównych układów komunikacyjnych.
	Ustalenia i rekomendacje: • dopełnienie oraz udostępnienie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową jedno- i wielorodzinną, • dopełnienie oraz udostępnienie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniowo-usługową w miejscowości Troszyn, • wyposażenie terenów mieszkaniowych w podstawowe usługi obsługi ludności, • tworzenie terenów zieleni urządzonej oraz stref wypoczynkowo-rekreacyjnych z udziałem terenów aktywnych przyrodniczo,

	• porządkowanie istniejących oraz tworzenie nowych zespołów zieleni, • rozwój sieci komunikacyjnej, w tym pieszej oraz rowerowej, z wykorzystaniem zieleni urządzonej, • zapewnienie dobrej komunikacji publicznej, pozwalającej na dojazd do wszystkich sołectw gminnych, • dostosowanie infrastruktury technicznej, szczególnie sieci kanalizacyjnej, w związku ze zwiększeniem jakości życia mieszkańców i utrzymaniem ich gospodarstw domowych.
Tereny o funkcjach rekreacyjnych	Charakterystyka: To obszary pełniące rolę przestrzeni publicznych.
	Ustalenia i rekomendacje: • dopełnienie oraz udostępnienie nowych terenów pod zabudowę funkcji rekreacyjnej, • urządzenie terenów rekreacyjno-sportowych, • zapewnienie połączeń komunikacyjnych obszaru z otaczającymi terenami rekreacyjnymi, • zapewnienie odpowiedniej liczby stanowisk parkingowych, powiązanych z siecią dróg publicznych, • rozbudowa systemu dróg, tras spacerowych i ścieżek rowerowych – pozwalająca na udostępnienie terenów leśnych i rekreacyjnych.
Tereny o funkcjach usługowych	Charakterystyka: To obszary charakterystyczne w aspekcie administracyjno-usługowym, istotne ze względu na obsługę mieszkańców Gminy oraz sąsiednich miejscowości, a także skupiające miejsca pracy. W obszarach tych zlokalizowane są m.in. instytucje i obiekty użyteczności publicznej, punkty handlowo-usługowe, w tym wielkopowierzchniowe oraz tereny obsługi komunikacji o znaczeniu ponadregionalnym.

	Ustalenia i rekomendacje: • kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych, • kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklającej i wzmacniającej znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych, • mieszanie i dodawanie funkcji, • zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (układ drogowy, komunikacja zbiorowa, infrastruktura piesza i rowerowa), • dobra organizacja miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach.
Tereny gospodarstw agroturystycznych	Charakterystyka: Tereny o charakterze agroturystycznym, posiadające potencjał dla rozwoju turystycznego.
	Ustalenia i rekomendacje: • kształtowanie zespołów zabudowy usług agroturystycznych, • utrzymanie wraz z możliwością modernizacji i rozbudowy istniejącej zabudowy, • lokalizacja obiektów obsługi rekreacji, sportu i turystyki o wysokim standardzie funkcjonalnym i estetycznym, • obowiązkowe wyposażenie obiektów w urządzenia infrastruktury technicznej w pełni zabezpieczające przed przedostawaniem się zanieczyszczeń do wód i powietrza, • ochrona istniejących lasów i zadrzewień, • ustalanie szlaków przebiegających z dala od miejsc żerowania zwierząt oraz cennych przyrodniczo miejsc.

Tereny dla rozwoju rolnictwa	Charakterystyka: Tereny rolne, stanowiące kluczowy udział dla rozwoju rolnictwa, wraz z gospodarstwami domowymi oraz nieużytkami.
	Ustalenia i rekomendacje: • wykorzystanie gruntów rolnych zgodnie z ich przydatnością dla upraw polowych i ogrodniczych, • sukcesywna zmiana użytkowania ziemi z gruntów ornych na użytki zielone na glebach o niskiej bonitacji, • utrzymanie trwałych użytków zielonych na terenach gleb podmokłych, zagrożonych powodzią, • likwidacja dzikich wysypisk odpadów i zapobieganie tworzeniu nowych składowisk, • dopuszczenie lokalizacji urządzeń i sieci infrastruktury technicznej oraz wyznaczania dróg lokalnych i ścieżek rowerowych, • tworzenie odpowiednich warunków dla rozwoju rolnictwa ekologicznego, w tym specjalistycznych usług związanych z produkcją rolną, • przeciwdziałanie rozdrobnieniu areału rolniczego.
Tereny zieleni – lasy	Charakterystyka: To obszary lasów kluczowe dla systemu przyrodniczego, pełniące głównie role: klimatyczno-biologiczną, krajobrazową oraz rekreacyjno-społeczną, częściowo produkcyjną.
	Ustalenia i rekomendacje: • zachowanie oraz tworzenie kompleksów leśnych i towarzyszących im łąk w dotychczasowym użytkowaniu, • uzupełnienie i poszerzenie kompleksów leśnych, • wyznaczenie ścieżek edukacyjnych i stref wejścia do lasu

	wyposażonych w miejsca parkingowe, infrastrukturę rowerową oraz małą architekturę umożliwiającą edukację, rekreację i wypoczynek, w szczególności w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej.
Wody	Charakterystyka: Są to obszary zbiorników wodnych w przestrzeni Gminy.
	Ustalenia i rekomendacje: • ustalenie zasad w związku z podejmowaniem przedsięwzięć znacząco wpływających na środowisko, • obowiązkowe wyposażenie obiektów w urządzenia infrastruktury technicznej w pełni zabezpieczające przed dostawaniem się zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych, • zachowanie istniejącego zadrzewienia i zakrzewień oraz wprowadzanie nowych, szczególnie jako uzupełnień obudowy biologicznej cieków wodnych, • ochrona cieków wodnych, w związku z zabudową kubaturową, za wyjątkiem funkcji związanych ze sportem, rekreacją oraz turystyką, • uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.

7. Obszary strategicznej interwencji

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, obszar strategicznej interwencji definiowany jest jako „wskazany w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł, w tym w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie, lub rozwiązania regulacyjne”.

Na poziomie krajowym wyodrębniono cztery OSI, opisane w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR):

- ⇒ Obszary zagrożone trwałą marginalizacją,
- ⇒ Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
- ⇒ Wschodnia Polska,
- ⇒ Województwo Śląskie.

7. 1. OSI określone w strategii rozwoju województwa mazowieckiego

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju³ w Strategii Rozwoju Gminy powinny znaleźć się obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz OSI kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań.

Gmina Troszyn, znalazła się w jednym z obszarów strategicznej interwencji wyodrębnionych na poziomie województwa – **ostrołęcko-siedlecki obszar strategicznej interwencji**. Obszar ten charakteryzuje się, zwłaszcza w części

³ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, 2020, z 2020 r. poz. 1378, 2327).

północno-wschodniej, niedoinwestowaniem pod względem infrastrukturalnym, słabą dostępnością do usług publicznych i niewielkim potencjałem rozwojowym.

Polityka prowadzona wobec tego obszaru zakłada:

- podniesienie jakości życia,
- polepszenie warunków prowadzenia działalności gospodarczej (m.in. poprzez uzupełnienie istniejącej infrastruktury komunikacyjnej),
- wykształcenie zdolności absorpcyjnych obszaru,
- zwiększenie dostępu do usług publicznych oraz podniesienie ich jakości,
- wykorzystanie w gospodarce podregionu potencjału sektora rolniczego.

7. 2. OSI wyodrębnione na poziomie gminy Troszyn

Obszar strategicznej interwencji gminy może być obszarem wzrostu, obszarem posiadającym potencjał rozwojowy bądź konkurencyjny. Obszar strategicznej interwencji stanowić może także obszar problemowy, na którym występują bariery funkcjonalno-przestrzenne. Zarówno pierwszy jak i drugi OSI jest ważny w zakresie kształtowania polityki rozwoju.

W procesie konsultacji społecznych oraz poprzez analizę danych statystycznych zauważono, iż Gmina nie posiada szczególnych obszarów, które należałoby objąć interwencją. Założono, iż interwencją należy objąć całe terytorium gminy Troszyn, gdyż planowane działania wyodrębnione w kierunkach rozwoju, a także w części graficznej oraz opisowej modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy rozmieszczone są proporcjonalnie w poszczególnych sołectwach.

8. Nawiązanie do nadrzędnych dokumentów strategicznych – krajowych oraz regionalnych

8. 1. Zgodność z założeniami programowymi UE oraz polityką równych szans

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP). To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich. Dokument określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, na którą w przyszłej perspektywie planuje się przeznaczyć 72,2 miliarda euro oraz środków z Funduszy na rzecz Sprawiedliwej Transformacji o wartości 3,8 miliarda euro. Łącznie to około 76 miliardów euro.

Polityka spójności na lata 2021-2027 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST).

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** służy wzmacnianiu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.
- **Fundusz Spójności** służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).
- **Europejski Fundusz Społeczny+** ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).

Proponowane fundusze polityki spójności będzie uzupełniał **Fundusz Sprawiedliwej Transformacji**. Jest on częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

Podkreśla się również działania finansowane w ramach Funduszy norweskich i EOG opierające się na wspólnych wartościach, takich jak poszanowanie godności ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność i poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Działania Krajowego Punktu Kontaktowego oraz Operatorów Programów i Beneficjentów podejmowane są w duchu hasła „Wspólnie działamy na rzecz Europy zielonej, konkurencyjnej i sprzyjającej integracji społecznej”. Uczestnicy procesu wdrażania Funduszy norweskich i EOG są związani szeregiem przepisów prawa międzynarodowego oraz krajowego, zobowiązującego do przestrzegania zakazu dyskryminacji ze względu na jakąkolwiek przesłankę – płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

8. 2. Poziom krajowy

Planowanie strategiczne na poziomie krajowym wyznacza (wg nowych przepisów ustawy⁴ o zmianie ustawy i zasadach polityki rozwoju) strategia kraju, na okres 10-15 lat. Podstawowym dokumentem na poziomie krajowym jest *Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)*, a jej dopełnienie stanowi *Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030*.

⁴ Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw

W przyjętej strategii wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski. Głównym celem strategii krajowej jest *„efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich socjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”*.

We wszystkich aspektach strategii podkreśla się kluczową rolę współdziałania instytucji w wieloszczeblowym systemie zarządzania publicznego w realizacji przekrojowej interwencji publicznej⁵.

Głównymi wyznacznikami określonymi dla rozwoju polityki regionalnej na poziomie kraju są:

- Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie zagrożeń środowiska.
- Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych.
- Rozwój wsparcia kapitału ludzkiego i społecznego.
- Wzrost produktywności oraz innowacyjności regionalnych gospodarek.
- Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach.
- Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowanie działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządem terytorialnym i między sektorami.
- Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

Co więcej, w tworzeniu strategii rozwoju na poziomie krajowym, istotne stają się również dokumenty strategiczne, takie jak:

⁵ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa, rybactwa 2030,
- Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego,
- Plany gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy,
- Plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- Plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Tabela 4. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Troszyn z dokumentami na poziomie krajowym - Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.)

		Strategia Rozwoju Gminy Troszyn do 2030 roku				
Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.)	Cel główny. Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym	Cele strategiczne	Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4
		1. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną				
		2. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony				
		3. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu				

 Oznaczenie wskazujące, iż dane cele zgodne są z założeniami strategii rozwoju wyższego rzędu.

Tabela 5. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Troszyn z dokumentami na poziomie krajowym - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

		Strategia Rozwoju Gminy Troszyn do 2030 roku				
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cele strategiczne		Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4
	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	1. 1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone trwałą marginalizacją				
		1. 2. Zwiększanie wykorzystania potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze				
		1. 3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego				
		1. 4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych				
		1. 5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów				

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	2. 1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego				
		2. 2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym				
		2. 3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach				
	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	3. 1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem				
		3. 2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym				
		3. 3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych				
		3. 4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej				

 Oznaczenie wskazujące, iż dane cele zgodne są z założeniami strategii rozwoju wyższego rzędu.

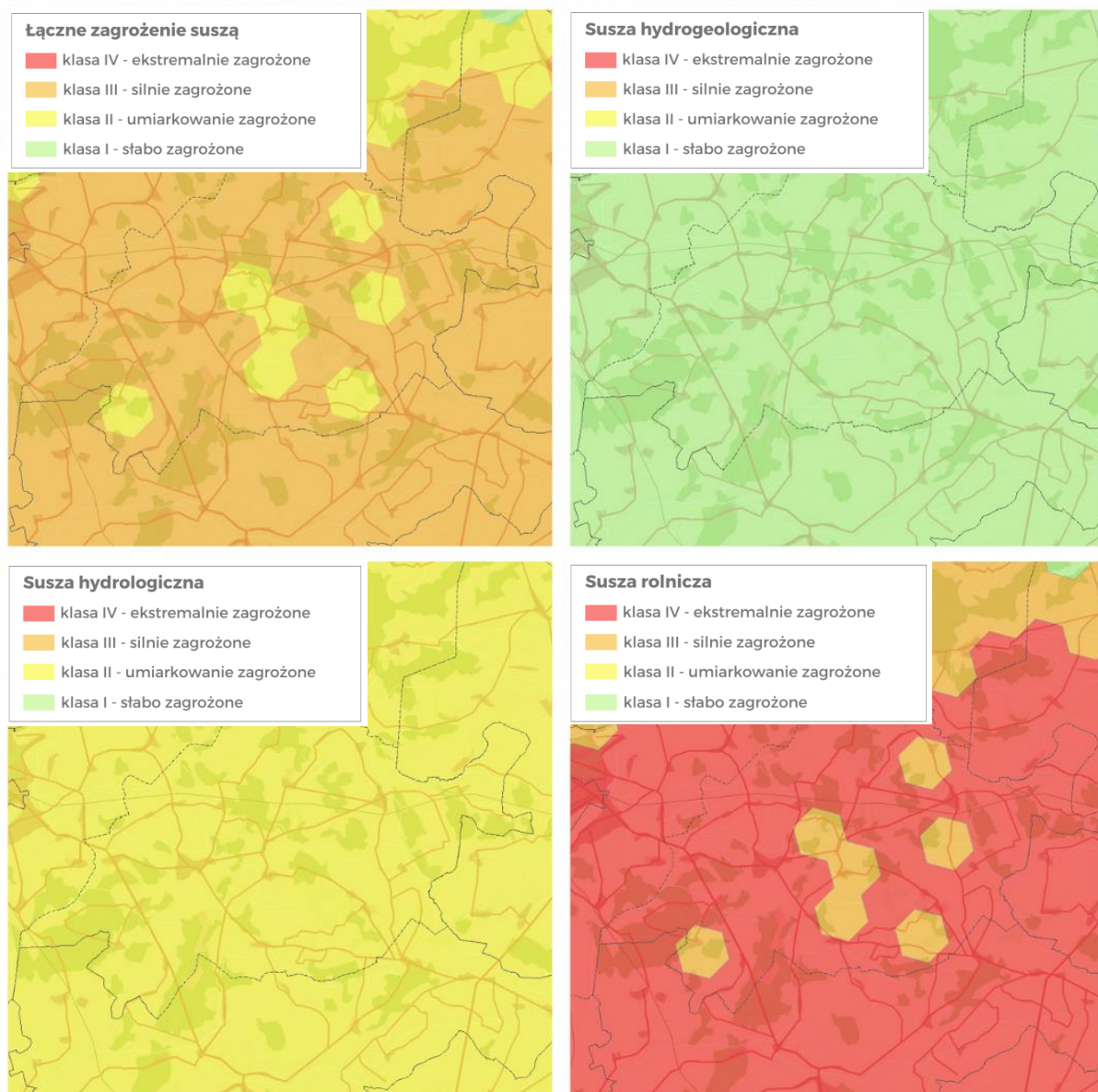

Dokumentem określającym kierunki działań w zakresie zapobiegania kryzysowi wodnemu w Polsce jest Plan Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS). Jego głównym celem jest zastosowanie optymalnych rozwiązań zarówno o charakterze technicznym (np. inwestycyjne), jak i nietechnicznym (np. działania edukacyjne). Zgodnie z założeniami PPSS, zdecydowana większość obszaru gminy Troszyn jest silnie narażona pod względem łącznego zagrożenia suszą. Z kolei w zakresie suszy hydrogeologicznej obszar gminy zaklasyfikowano do klasy I (słabo zagrożone). Pod względem suszy hydrologicznej Gmina znajduje się w klasie II (umiarkowane zagrożenie), natomiast w przypadku suszy rolniczej zdecydowana większość obszaru zaliczona została do klasy IV (ekstremalnie zagrożone). Do rekomendowanych działań z zakresu PPSS na terenie Gminy zalicza się:

- Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych,
- Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie zurbanizowanym,
- Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji,
- Analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji,
- Budowa oraz przebudowa urządzeń melioracji wodnych dla zwiększania retencji glebowej,
- Wykorzystanie wód z systemów drenarskich do nawożenia i nawadniania upraw polowych,
- Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych.

Rysunek 5. Obszary zagrożone suszą w granicach gminy Troszyn.

Źródło: Plan przeciwdziałania skutkom suszy – Informatyczny System Ośłony Kraju.

8. 3. Poziom regionalny

Na poziomie regionalnym głównymi dokumentami strategicznymi są: strategie rozwoju województwa oraz strategie rozwoju ponadlokalnego.

Podstawowym dokumentem określającym cele strategiczne na poziomie województwa mazowieckiego, na którego obszarze znajduje się gmina Troszyn jest **Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze**. Wizję dla rozwoju województwa mazowieckiego określa się jako: „*Mazowsze z Warszawą, Warszawa ku Europie*”.

Nadrzędnym (głównym) celem Strategii jest *zapewnienie wysokiej jakości życia poprzez trwały i zrównoważony przestrzennie rozwój województwa, służący wzrostowi znaczenia regionu w Europie i na świecie, przy poszanowaniu zasobów środowiska*. Przyporządkowano mu cele strategiczne, w podziale na pięć obszarów tematycznych:

- ⇒ Gospodarka – konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze,
- ⇒ Dostępność – dostępne i mobilne Mazowsze,
- ⇒ Środowisko i energetyka – zielone, niskoemisyjne Mazowsze,
- ⇒ Społeczeństwo – Mazowsze zintegrowane społecznie,
- ⇒ Kultura i dziedzictwo – Mazowsze bogate kulturowo.

Tabela 6. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Troszyn z dokumentami na poziomie regionalnym – Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+.

		Strategia Rozwoju Gminy Troszyn do 2030 roku				
Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+	Cele strategiczne		Cel 1	Cel 2	Cel 3	Cel 4
	Cel 1. Konkurencyjne i innowacyjne Mazowsze	1. 1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości				
		1. 2. Rozwój zintegrowanego systemu sprzyjającego generowaniu i absorpcji innowacji				
		1. 3. Cyfryzacja gospodarki				
		1. 4. Rozwój konkurencyjnej gospodarki				
		1. 5. Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej				
		1. 6. Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich				

	Cel 2. Dostępne i mobilne Mazowsze	2. 1. Zwiększenie dostępności transportowej i spójności przestrzennej regionu oraz udziału środków transportu przyjaznych dla środowiska, mieszkańców i przestrzeni				
		2. 2. Rozwój uporządkowanej sieci osadniczej, sprzyjającej wykorzystaniu transportu zbiorowego i ruchowi niezmotoryzowanemu				
		2. 3. Udrożnienie systemu tranzytowego i ograniczenie ruchu tranzytowego na pozostałych trasach				
	Cel 3. Zielone, niskoemisyjne Mazowsze	3. 1. Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska				
		3. 2. Proekologiczna transformacja energetyki				

		3. 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu				
		3. 4. Poprawa jakości środowiska				
		3. 5. Podnoszenie efektywności energetycznej				
	Cel 4. Mazowsze zintegrowane społecznie	4. 1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego				
		4. 2. Podnoszenie standardów funkcjonowania infrastruktury społecznej oraz zmniejszenie różnic w dostępie do świadczeń zdrowotnych i opiekuńczych				
		4. 3. Aktywizacja społeczno-gospodarcza mieszkańców				
		4. 4. Rozwój priorytetowych dla województwa dziedzin nauki				
		4. 5. Włączenie i integracja społeczna				

Cel 5. Mazowsze bogate kulturowo	5. 1. Ochrona i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego				
	5. 2. Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego, potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju gospodarczego i promocji województwa				
	5. 3. Upowszechnianie kultury i twórczości				
	5. 4. Kreowanie miast i wsi jako centrów aktywności kulturalnej i turystycznej				

 Oznaczenie wskazujące, iż dane cele zgodne są z założeniami strategii rozwoju wyższego rzędu.

9. System wdrażania i finansowania

9. 1. System wdrażania

Prawidłowy proces wdrażania Strategii Rozwoju Gminy opiera się na wielu czynnikach. Jednym z kluczowych zadań Gminy jest współpraca władz lokalnych z mieszkańcami. Strategia rozwoju stanowi akt prawa miejscowego, w związku z czym powinna być elementem przewodnim przy dalszych planach rozwojowych jednostki samorządu terytorialnego. Jako, że Strategia Gminy Troszyn jest dokumentem wieloletnim i obejmuje okres 8 lat, wdrażanie strategii powinno odbywać się etapowo. Osobami odpowiedzialnymi za wdrażanie powinny być władze Gminy – w tym Wójt oraz Urząd Gminy, jak i wszystkie jego jednostki organizacyjne.

W procesie wdrażania strategii należy przede wszystkim wyróżnić oraz nadać odpowiednie zadania osobom bądź jednostkom. Wśród nich powinny znaleźć się:

- podmioty odpowiedzialne za organizację i koordynowanie procesu wdrażania Strategii,
- zadania danego podmiotu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań zawartych w Strategii.

1. Funkcje Planistyczne	Opracowywanie dokumentów planistycznych niższego szczebla niż Strategia Rozwoju Gminy.
2. Funkcje Monitoringowe	Monitorowanie procesu wdrażania Strategii, obserwacja zmieniających się wskaźników, cech granicznych samorządów terytorialnych, uwarunkowań zewnętrznych oraz wewnętrznych.
3. Funkcje Informacyjno-wnioskodawcze	Wnioskowanie przez organ wykonawczy do organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego o aktualizację Strategii.

4. Funkcje Promocyjne	Promowanie działań na rzecz wdrażania Strategii Rozwoju.
5. Funkcje Kooperacyjne	Współpraca z jednostkami pomocniczymi Gminy ds. Strategii, powierzanie im zadań do wykonania, monitoring ich działań oraz ścisła i stała współpraca.
6. Funkcje Prewencyjne	Zapobieganie zaburzeniu wdrażania Strategii, rozwiązywanie pojawiających się problemów w trakcie wdrażania, informowanie władz Gminy o problemach dotyczących procesu wdrażania.
7. Funkcje Doradcze	Wspieranie władz we wdrażaniu Strategii, pomoc przy podejmowaniu kluczowych decyzji.
8. Funkcje Koordynacyjne	Koordynacja decyzji oraz aktów prawa jak i zmieniających się przepisów ustaw, które znacząco wpływają na procesy wdrażania Strategii.

Należy jednak zaznaczyć, że dane zadania i funkcje może sprawować cały zespół lub mogą być one podzielone na poszczególne, najbardziej kompetentne w danym zakresie osoby, w tym w szczególności Wójta i Radę Gminy Troszyn. Podmiotami pomocniczymi we wdrażaniu Strategii powinny być:

- Centrum Kultury w Troszynie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Troszynie,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Troszynie,
- Placówki Oświatowe w gminie Troszyn,
- Sołectwa,
- Zakład Obsługi Rolnictwa w Troszynie,
- Zespół Obsługi Ekonomiczno-Administracyjnej Szkół i Przedszkola w Troszynie.

9. 2. Ramy finansowe oraz źródła finansowania

W procesie tworzenia ram finansowych poddano analizie dochody oraz wydatki Gminy w ostatnich latach, jej skuteczność w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania, bazę wiedzy i doświadczeń oraz informacje zapisane w opracowanych już projektach. Pod uwagę wzięto również wieloletnią prognozę finansową oraz budżety gminne. Należy jednak zwrócić uwagę, iż ramy finansowe posiadają jedynie charakter prognostyczny oraz zależą od szeregu zmiennych, które w praktyce mogą zupełnie zmienić dane kwoty. Po analizie zebranych danych, szacunkowo określono ramy finansowe w poszczególnych celach strategicznych.

Wśród najważniejszych środków finansowania wymienia się w szczególności:

- środki z budżetu gminnego,
- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki funduszy celowych,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej,
- inne fundusze ze źródeł europejskich np. fundusze norweskie oraz fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz fundusze sektora pozarządowego,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach linii budżetowych, np. tarcz antykryzysowych.

Aby wdrażanie strategii miało charakter bardziej kompleksowy, zaleca się opracowanie bądź aktualizację poszczególnych dokumentów strategicznych oraz planistycznych, takich jak:

Lp.	Dokument	Rekomendacja
1.	Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego	Wymaga systematycznej aktualizacji
2.	Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego	Wymagają ciągłej aktualizacji oraz uzupełnienia
3.	Gminny Program Opieki nad Zabytkami	Rekomenduje się opracowanie
4.	Plan Gospodarki Niskoemisyjnej	Wymaga systematycznej aktualizacji
5.	Plan Rozwoju Sieci Drogowej	Rekomenduje się opracowanie we współpracy z jednostkami zewnętrznymi
6.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych	Wymaga systematycznej aktualizacji
7.	Wieloletnia Prognoza Finansowa	Wymaga systematycznej aktualizacji

Wybór priorytetów spośród zdefiniowanych celów strategicznych jest kwestią bardzo istotną, z uwagi na konieczność koncentracji zasobów (w tym środków finansowych), tak aby można było uzyskać znaczący rozwój w wybranych sektorach. Główną zasadą wyboru priorytetów strategicznych jest skoncentrowanie się na celach najbardziej prorozwojowych, będących podstawą lub mogących inicjować proces pozostałych zmian.

Niejednokrotnie w wyborze priorytetu celu strategicznego będzie istniała potrzeba przeprowadzenia konsultacji społecznych wśród społeczności lokalnej. Formami konsultacji społecznych mogą być:

- spotkania publiczne,
- prośba o opinię,
- konsultacje internetowe (np. ankiety bądź spotkania online),
- zogniskowane wywiady grupowe (grupy fokusowe).

Cele i rodzaje konsultacji społecznych rekomendowane na poszczególnych etapach prac związanych z monitoringiem oraz ewaluacją strategii prezentują się następująco:

1. Identyfikacja aktualności problemu

Cel konsultacji: zebranie opinii o nieprawidłowościach bądź barierach rozwojowych, zebranie danych liczbowych, które potwierdzają skalę problemu.

Rekomendowany rodzaj badania: badania jakościowe (spotkania publiczne, grupa fokusowa z pracownikami Urzędu Gminy oraz jednostek pomocniczych, wywiady).

Częstotliwość: w miarę potrzeb przy realizacji dużych inwestycji.

2. Wybór priorytetów strategicznych

Cel konsultacji: zebranie danych pozwalających oszacować koszty i korzyści.

Rekomendowany rodzaj badania: badania ilościowe (głosowanie, badania ankietowe).

Częstotliwość: podczas ewaluacji (co około 2-3 lata).

10. Monitoring i ewaluacja

10. 1. Monitoring

Monitoring Strategii Rozwoju obejmuje sprawdzanie wyników w odniesieniu do określonych oczekiwań. Polega na systematycznym zbieraniu informacji, które dotyczą uzyskanych efektów w ramach wdrażanej strategii. Monitoring w późniejszym czasie pozwala określić, czy zakładane pierwotnie rezultaty realizowane są w sposób sprawny i kompleksowy, a w odpowiednim momencie w razie potrzeby wprowadzić korekty. Wykonawcą i podmiotem, który ma za zadanie odpowiadać za monitoring Strategii Rozwoju Gminy Troszyn jest instytucja zarządzająca daną strategią, w tym przypadku Urząd Gminy w Troszynie. Monitoring strategii powinien być prowadzony na każdym poziomie danej interwencji, dla jednego projektu (tutaj inwestycji), realizacji konkretnych celów jak i całego programu Strategii. Monitoring powinien zostać wprowadzony w momencie realizacji konkretnej inwestycji (w tym realizacji celów operacyjnych oraz zadań). Raporty monitoringowe, w zależności od realizowanych zadań, przeprowadzane powinny być w cyklu rocznym, półrocznym bądź kwartalnym.

Aby monitorować strategię w sposób kompleksowy, ważny jest dobór odpowiednich wskaźników, pozwalających na ich późniejszą analizę. Rekomenduje się przeprowadzanie corocznych sprawozdań z wdrażania strategii rozwoju, proces monitoringu, niezależnie od wykonywanych inwestycji.

Wyznacza się proces konstrukcji mierników strategicznych, składający się z następujących etapów:

1. Powołanie zespołu

Do określania mierników powinna zostać zaangażowana grupa osób, określająca terminologię oraz metodykę postępowania.

2. Analiza wytycznych

W odpowiedzi na bieżące zmiany zachodzące w otoczeniu społeczno-gospodarczym, przestrzennym oraz środowiskowym Gminy, realizatorzy i podmioty odpowiedzialne za wdrażanie niniejszej Strategii będą dostosowywać oraz aktualizować wskazane w dokumencie mierniki wyznaczające stopień realizacji zamierzonych celów. W przypadku braku możliwości pozyskania danych bądź zmiany procedury statystycznej, realizator usunie wyodrębnione w procesie tworzenia dokumentu mierniki lub je przekształci.

3. Kryteria oceny projektowanych mierników

Mierniki ocenia się w aspekcie ilościowym oraz jakościowym. Wyodrębnione na etapie tworzenia Strategii mierniki ilościowe analizuje się w terminie średniookresowym oraz docelowym (tj. w roku 2026 oraz 2030). Mierniki jakościowe, tj. stopień realizacji poszczególnych celów, określa się w corocznym raporcie o stanie Gminy.

Tabela 7. Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Troszyn do 2030 roku.

Cel	Lp.	Nazwa wskaźnika	Źródło	Wartość bazowa (w 2020 roku)	Trend	Wartość docelowa (w 2030 roku)
I. Gmina utrzymująca wysoką jakość życia mieszkańców.	1.	Liczba urządzeń elektronicznych w salach lekcyjnych	Szkoła Podstawowa w Troszynie, Szkoła Podstawowa w Kleczkowie	43	wzrost	68
	2.	Liczba działań podjętych w ramach modernizacji placówek edukacyjnych	Ewidencja gminna	0	wzrost	3
	3.	Liczba żłobków	Ewidencja gminna	1	stabilizacja	1
	4.	Długość ścieżek rowerowych [km]	Ewidencja gminna	4,3	wzrost	8,0
	5.	Liczba obiektów sportowych	Ewidencja gminna	33	wzrost	43
	6.	Liczba obiektów kulturalnych	Ewidencja gminna	19	wzrost	24
	7.	Liczba obiektów kulturalnych, które otrzymały wsparcie w formie doposażenia	Ewidencja gminna	7	wzrost	17
	8.	Liczba zorganizowanych inicjatyw angażujących młodzież we wspieranie kultury	Centrum Kultury w Troszynie	5	wzrost	15
	9.	Liczba działań mających na celu włączenie w wydarzenia kulturalne/sportowo-rekreacyjne osób starszych i tych z niepełnosprawnościami	Centrum Kultury w Troszynie, Ośrodek Pomocy Społecznej	3	wzrost	8
	10.	Liczba imprez zorganizowanych przez jednostki kulturalne	Centrum Kultury w Troszynie	10	wzrost	20

11.	Liczba przeprowadzonych spotkań/kursów mających na celu rozwój postaw obywatelskich wśród dzieci i młodzieży	Samorządowe Przedszkole w Troszynie	50	wzrost	55
12.	Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	GUS BDL	334,2	wzrost	350,0
13.	Liczba spotkań/kursów w zakresie podnoszenia kwalifikacji zawodowych osób znajdujących się w trudnej sytuacji na rynku pracy	Ośrodek Pomocy Społecznej w Troszynie	0	wzrost	2
14.	Liczba budynków użyteczności publicznej posiadających infrastrukturę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami	Ewidencja gminna	20	wzrost	25
15.	Liczba spotkań/warsztatów o tematyce przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii	Ewidencja gminna	0	wzrost	5
16.	Liczba posterunków policji w Gminie	Ewidencja gminna	0	wzrost	1
17.	Liczba wykroczeń drogowych związanych z przekroczeniem prędkości	KMP w Ostrołęce	659	spadek	500
18.	Liczba zrealizowanych zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Troszynie	4	wzrost	6
19.	Liczba nowo nawiązanych współprac z innymi jednostkami na rzecz poprawy jakości życia seniorów	Centrum Kultury w Troszynie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Troszynie	4	wzrost	15

	20.	Liczba działań podjętych w celu poszerzenia oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych	Centrum Kultury w Troszynie, Ośrodek Pomocy Społecznej w Troszynie	8	wzrost	20
II. Gmina wspierająca rozwój przedsiębiorczości.	21.	Kwota ze środków zewnętrznych jaką udało się pozyskać na realizację programów integrujących	Ewidencja gminna	0,00	wzrost	30 000,00
	22.	Liczba nowopowstałych grup wolontariackich	Ewidencja gminna	1	wzrost	3
	23.	Liczba nowo nawiązanych współprac z samorządami lokalnymi	Ewidencja gminna	0	wzrost	2
	24.	Liczba nowo nawiązanych współprac z placówkami edukacyjnymi	Samorządowe Przedszkole w Troszynie, Szkoła Podstawowa w Troszynie, Szkoła Podstawowa w Kleczkowie	30	wzrost	39
	25.	Liczba podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON na 1000 ludności	GUS BDL	67,0	wzrost	70,0
	26.	Liczba miejsc użyteczności publicznej posiadających dostęp do Wi-Fi	Centrum kultury w Troszynie	0	wzrost	4
	27.	Liczba budynków użyteczności publicznej posiadających dostęp do OZE	Ewidencja gminna	0	wzrost	10
	28.	Liczba przeprowadzonych badań satysfakcji w związku z działalnością administracji publicznej	Ewidencja gminna	0	wzrost	5

III. Gmina prawidłowo kształtująca politykę przestrzenną.	29.	Liczba kursów komunikacji publicznej pomiędzy Gminą a miastem powiatowym oraz wojewódzkim (na dobę)	Ewidencja gminna	0	wzrost	8
	30.	Budynki mieszkalne podłączone do sieci wodociągowej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych [%]	BDL GUS	82,0	wzrost	88,0
	31.	Budynki mieszkalne podłączone do sieci kanalizacyjnej w stosunku do ogółu budynków mieszkalnych [%]	BDL GUS	15,5	wzrost	20,0
	32.	Długość czynnej sieci gazowej [m]	GUS BDL	22 114,0	wzrost	25 000,0
	33.	Liczba gospodarstw agroturystycznych	Ewidencja gminna	1	wzrost	3
	34.	Liczba miejsc publicznych, w których zagospodarowano zieleni urządzoną	Ewidencja gminna	0	wzrost	3
	35.	Liczba portali zawierających bazę informacyjną dotyczącą dziedzictwa kulturowego Gminy	Ewidencja gminna	0	wzrost	1
	36.	Stopień pokrycia Gminy MPZP [%]	Ewidencja gminna	100,0	stabilizacja	100,0
	37.	Liczba podmiotów świadczących usługi społeczne na terenie poszczególnych sołectw	Ewidencja gminna	21	wzrost	31
	38.	Liczba działań podjętych w celu wdrażania ekologicznych rozwiązań w rolnictwie	Ewidencja gminna	2	wzrost	4
	39.	Liczba działań podjętych w celu promocji produktów regionalnych z ekologicznych gospodarstw	Ewidencja gminna	0	wzrost	2

IV. Gmina dbająca o środowisko przyrodnicze.	40.	Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów [%]	GUS BDL	27,0	wzrost	35,0
	41.	Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych [%]	Ewidencja gminna	53,5	wzrost	60,0
	42.	Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	Ewidencja gminna	206	wzrost	250
	43.	Ilość ścieków bytowych przekazanych do stacji zlewnej [m ³]	GUS BDL	1 901,7	wzrost	2 500,0
	44.	Liczba gospodarstw rolnych stosujących ekologiczne praktyki	Ewidencja gminna	7	wzrost	12
	45.	Lesistość gminy [%]	GUS BDL	69,0	stabilizacja	69,0
	46.	Liczba nowo nasadzonych drzew [szt.]	Ewidencja gminna	0	wzrost	50
	47.	Liczba informacji o korzyściach płynących z wykorzystania OZE udostępnionych na stronie internetowej UG	Ewidencja gminna	1	wzrost	10
	48.	Liczba wdrożonych nowoczesnych rozwiązań ekologicznych.	Ewidencja gminna	0	wzrost	10
	49.	Liczba przeprowadzonych spotkań/prelekcji w zakresie ekologii w placówkach oświatowych	Samorządowe Przedszkole w Troszynie	40	wzrost	45
	50.	Liczba zorganizowanych wydarzeń promujących zachowania ekologiczne	Samorządowe Przedszkole w Troszynie, Centrum Kultury w Troszynie	33	wzrost	41
	51.	Liczba informacji na temat ekologii zamieszczonych na stronie internetowej Urzędu Gminy	Ewidencja gminna	2	wzrost	10
	52.	Liczba działań podjętych w celu zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji	Ewidencja gminna	0	wzrost	3

Źródło: Opracowanie własne.

10. 2. Ewaluacja

Ewaluacja stanowi systematyczne badanie Strategii Rozwoju poprzez oszacowanie jakości oraz wartości procesu i efektów wdrażania inwestycji oraz zadań publicznych zawartych w strategii (cele strategiczne).

Zaleca się działanie na rzecz ewaluacji według schematu:

Zlecenie ewaluacji

- zlecenie firmie zewnętrznej bądź przeprowadzenie procesu ewaluacji przez powołany do niej zespół we współpracy z jednostkami pomocniczymi.

Prowadzenie badań

- stworzenie raportu na podstawie zebranych wcześniej danych (monitoring strategii), który przedstawiać będzie analizę i ocenę wraz z wnioskami i rekomendacjami z wykonanych zadań zawartych w Strategii.

Użycie badań

- wdrożenie rekomendowanych poprawek oraz zaleceń na podstawie wcześniej wysnutych wniosków oraz analiz.

Zakres ewaluacji danego dokumentu stanowi materiał empiryczny dający podstawę do analiz i oceny trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości jak i spójności Strategii Rozwoju.

Zaleca się zlecenie ewaluacji zewnętrznym wykonawcom w celu obiektywnej oraz niezależnej oceny jej wykonania. Nie jest to jednak zabieg konieczny. Zakres i ocenę realizacji Strategii może przeprowadzić powołany do tego zespół ekspertów. Jednakże, rekomenduje się w tym względzie pomoc ze strony zewnętrznych jednostek takich jak: mieszkańcy, podmioty gospodarcze, rolnicy, inwestorzy, jednostki pomocnicze (CK, OPS, ZOR, ZOASiP, szkoły, Sołtysi), którzy powinni brać udział w ocenie przeprowadzonych działań w ujęciu całościowym.

Dane monitoringowe powinny stanowić wstęp do realizacji ewaluacji Strategii. Ewaluacja powinna służyć wskazaniu, dlaczego dane wskaźniki nie zostały zrealizowane, analizie wykonanych działań pod względem ich trafności i konieczności, ocenie pozytywnych i negatywnych skutków, które poprzedzały wykonane cele strategiczne (w tym operacyjne), w danym roku bazowym.

Zaleca się wykorzystanie metody ewaluacji *on-going*, która mówi o realizacji ewaluacji w trakcie wdrażania inwestycji (gdy jej użycie będzie zasadne i zajdzie taka potrzeba) lub gdy wystąpią problemy we wdrażaniu Strategii, które należy poddać analizie. W danej sytuacji należy stworzyć raport zawierający kluczowe problemy, ukazując wskaźniki dostępne w corocznych raportach o stanie Gminy oraz sposoby ich rozwiązywania. Co więcej, zaleca się również wykorzystanie metody *ex-post*, która określa realizację ewaluacji w momencie zakończenia planowanych działań lub na samym końcu ich realizacji. W danym przypadku, jako rok stworzenia podsumowującego raportu z przebiegu wdrażania i realizacji Strategii Rozwoju Gminy Troszyn podaje się rok 2030. Rekomenduje się stworzenie stosownego badania (np. badania ankietowego), skierowanego do odbiorców Strategii – mieszkańców, władz Gminy, rolników, inwestorów, przedsiębiorców itp., które ma na celu podsumowanie istniejącego dokumentu, stworzenie wniosków, podsumowanie działań oraz dobrych praktyk na kolejne lata.

Strategia Rozwoju Gminy jest jednym z najważniejszych dokumentów strategicznych, który warunkuje jej rozwój oraz funkcjonowanie. Ma za zadanie niwelować istniejące bariery na rzecz wykorzystywania lokalnych atutów.

Strategia Rozwoju Gminy Troszyn do 2030 roku powstała w ścisłej współpracy z Urzędem Gminy, w tym z Wójtem, Radą Gminy, pracownikami Urzędu, jednostkami organizacyjnymi oraz Sołtysami. W proces tworzenia zaangażowano społeczność lokalną, wraz z lokalnymi liderami, przedsiębiorcami oraz organizacjami pozarządowymi.

11. Spis rysunków i tabel

Rysunek 1. Schemat części programowej strategii.....	14
Rysunek 2. Uwarunkowania osadnicze oraz komunikacyjne w gminie Troszyn.....	27
Rysunek 3. Użytkowanie terenu i ochrona przyrody w gminie Troszyn.	28
Rysunek 4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej.	32
Rysunek 5. Obszary zagrożone suszą w granicach gminy Troszyn.	47
Tabela 1. Jednolite części wód podziemnych w gminie Troszyn.	29
Tabela 2. Jednolite części wód powierzchniowych w gminie Troszyn.....	30
Tabela 3. Charakterystyka rekomendacji.....	33
Tabela 4. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Troszyn z dokumentami na poziomie krajowym - Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do 2020 roku (z perspektywą do 2030 r.).....	43
Tabela 5. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Troszyn z dokumentami na poziomie krajowym - Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.....	44
Tabela 6. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Troszyn z dokumentami na poziomie regionalnym – Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+.....	49
Tabela 7. Wskaźniki monitoringu Strategii Rozwoju Gminy Troszyn do 2030 roku.....	60